

Toni Roca

A ntiguitat de temps i de silencis, vells paisatges i carrerons estrets (de vegades plovia i la tardor portava el lògic temps de magranes), gent popular i de tota la vida amunt i avall, amunt i avall per l'avinguda central i pletòrica de clima comercial i aleshores també domèstic i civil. Al cim, a l'encreuament de carrers amb tranvies (el 66 i el 67) la pastisseria Foix amb el poeta clàssic (on he deixat les claus?) encara viu i creador. Rosire de vell professor, cara de ciutadà burgès, amable i senzill escriptor de poemes d'una admirable depuració d'imatges i de llenguatge. Era (ara també, però menys) la viva estampa, l'estructura oberta, el perfil serè i harmònic de l'antic municipi independent de Sarrià, ara fermat i lligat a l'anomenada gran Barcelona. Vull situar, i fins i tot resituar el paisatge, la gent (l'emoció de la gent), el clima i l'atmosfera exacta i precisa que m'envoltava quan vaig veure per primera vegada a la meua vida (la darrera a l'illa d'Eivissa, a un cinema, a l'aire lliure com lliure i feliç eren les persones que a l'estiu, de sobte el darrer estiu, m'acompanyaven a la projecció màgica i dolça) una de les pel·lícules més mítiques de la biografia universal del cinema, *Casablanca* (l'altre, sense dubta és *Lo que el viento se llevó* i algun dia hauré de parlar de la història d'amor/desamor entre Red Butler i Scarlett O'Hara.)

Casablanca, tantes vegades vista, analitzada i estudiada fins més enllà de més enllà és un dels films més visionats tant entre la classe cinèfila (una classe divertida, curiosa, exòtica, neuròtica i una mica molt paranoica i no voldria, o si?, ofendre a ningú) com entre la resta de la gent que de forma més o menys regular acut periòdicament a l'encontre amb el cinema. Dins d'aquesta mena personal de qualificació de cintes mítiques, la tercera en discòrdia, juntament amb la citada *Lo que el viento se llevó*, seria *Cantando bajo la lluvia*, un altre memorable espectacle de la Metro que amb el temps que passa guanya, guanya, guanya...

La meua primera (adéu, virgi-

nitat, adéu) visió/impressió de la cinta dirigida per Michael Curtiz fou al cine Bretón (ara és una acadèmia de judo o qualsevol cosa pitjor) al vell cor neuràlgic de Sarrià. El Bretón, ja ho tinc escrit en anteriors ocasions, era un casalot si no de fusta, quasi, quasi. Intensament freda l'hivern, la calor, espantosa (un horror), humida que s'aferrava a la pell dels ossos en plena canícula (un mes d'agost inoblidable vaig veure un esdeveniment, *Jules et Jim*, una de les grans obres mestres de François Truffaut). El cine en qüestió no deixava de ser una mena d'improvisada sauna. Però teníem 15 anys (o 16), pocs diners per poder mouren's per la gran ciutat a la recerca i captura d'un local més elegant i confortable. El que més podíem fer (i ho fèiem) era pujar una mica més la muntanya i accedir al cine Spring, ja comentat (crec) i escrit en aquestes mateixes pàgines. El Bretón era petit, incòmode, calorós o fred, depèn de l'estació. Però el teníem tot just a l'abast, a prop de casa i el preu (preu únic) 6,50, que aquesta fou la quantitat que vaig pagar per la projecció, gloriosa, de *Casablanca*. L'impacte, aquell impacte va ser posteriorment irrepètible. La història, la seva forma de contar-la, la perfecta estructuració d'un guió admirable escrit per un equip integrat per Julius J. Epstein, Philip G. Epstein, Howard Koch, inspirat en una obra

teatral de Murday Burnet i Joan Allison, la graduació d'una atmosfera plenament aconseguida en què el *glamour*, gràcies a una impecable fotografia i un secret privilegiat de la il·luminació que recrea i perfila totes i cada una de les seqüències, l'emotivitat d'un rosari d'escenes que, molt fragmentades i repartides al llarg de 90 minuts, han passat a la història del cinema. Del cinema i de la cultura popular del segle XX. Improvisada de rodatge i de guió, de canvis diaris, la filmació (i això és ja tota una llegenda entre la gent de cinema) fou caòtica. Però de resultats insuperables. José Luis Guerner, sempre inoblidable, per tants de conceptes, va escriure que *Casablanca* "es uno de los melodramas más entretenidos e impecables de la historia del cine, una de esas películas privilegiadas, rarísimas, que, sin fatiga, pueden verse una y otra vez, que cualquier espectador de toda edad y condición vuelve a ver repitiendo, al mismo tiempo que los personajes, un diálogo que sabe ya de memoria. Un inamovible monumento de nuestro cultura popular..."

Estrenada a Nova York, el dia d'Acció de Gràcies de 1942, a Espanya arribà quatre anys després, el 1946. Des de llavors ençà, la seva reposició ha estat incesant, també per la televisió. Un film incomparable sotmès sempre a l'impacte de l'emoció. ■

